

Naar een universele theorie van eigennamen

1. Eigennamen theoretisch beschouwd

1.1. INLEIDING

Naamtheorie zal wellicht niet meteen iedere naamkundige in dezelfde mate bekoren. Het klinkt per definitie nogal abstract. Concreet materiaal is toch veel leuker, wordt weleens geopperd. Maar ook theoretici moeten zich op feiten baseren. Anderzijds lijkt naamtheorie een ideale bezigheid voor filosofen die willen weten wat verwijzing (referentie) en betekenis inhouden. Bij deze mensen speelt dan inderdaad de concrete vorm, i.c. de morfosyntaxis, nauwelijks een rol. Dat is veeleer iets voor naamkundigen en linguïsten. Helaas vinden vele linguïsten eigennamen in hun grammatica een marginale categorie. Sommigen vragen zich zelfs af of namen eigenlijk wel woorden of taaltekens zijn. Namen staan evenmin of nauwelijks in een normaal woordenboek. De taaltypoloog Bill Croft klaagt in zijn inleiding tot de taaltypologie dan ook dat afzonderlijke grammatica's van talen weinig of geen informatie bevatten over eigennamen (Croft 1990:268, n. 24). Nochtans mogen we redelijkerwijs aannemen dat de eigennaam een taaluniversele categorie is, allicht een van de weinige. Bij alle volkeren bestaat er immers een naamgevingstraditie voor personen en plaatsen, waarbij soms ingewikkelde naamsystemen fungeren. De studie van namen laat in elk geval merkwaardige paradoxen en contrasten zien. Ter-

wijl o.m. Franse, Duitse en ook enkele Nederlandstalige taalkundigen er zich al decennia op toeleggen om het wezen van de eigennaam te doorgronden (zie o.m. Leys 1965; 1979; Van Osta 1993; Willems 1995; 1996; 2000), was er sinds het werk van John Algeo uit 1973 geen Engelstalig boek over verschenen, tot er begin 2007 twee boeken in het Engels zijn uitgekomen: John M. Anderson (*The Grammar of Names*) en Willy Van Langendonck (*Theory and Typology of Proper Names*). Men kan dus gewagen van een 'revival'. Na 2000 zijn er ook meer theoretische artikelen verschenen.

De naamkundigen zelf zijn traditioneel bezig met historisch-diachrone of taalgeografische aspecten van plaats- en persoonsnamen. De laatste tijd is er ook een 'hype' i.v.m. handels- en merknamen. Deze uiteraard legitieme onomastische traditie heeft geresulteerd in het monumentale werk *Namenforschung. Ein internationales Handbuch zur Onomastik* (Eichler et al. 1995-96). Het leeuwendeel van de artikelen gaat er over historisch-diachrone naamkunde of de historie daarvan. Classificaties zoals die van plaats- en persoonsnamen zijn in principe diachroon van inspiratie. Er was dus nog ruimte voor theoretische werken waarin vooral de synchronie aan bod komt.

In wat volgt, wordt eerst een bondige uiteenzetting gehouden over de voornaamste ideeën in het werk van Van Langendonck [voortaan: VL] (2007). Vooral de drie eerste hoofdstukken komen hier aan bod. In het eerste kapitel gaat het over betekenis en verwijzing van eigennamen. Daarbij behandelt VL de ideeën van een aantal taalfilosofen en van enkele recente linguïsten of onomasten. Daarna komen de eigen opvattingen aan bod in een theorie die de drie pijlers in de grammatica verenigt: de pragmatiek, de semantiek en de morfosyntaxis. VL verwijst ook naar an-

dere disciplines zoals de taalfilosofie, de psycho- en de neurolinguïstiek. Taalfilosofen hebben baanbrekend werk verricht, psycho- en neurolinguïsten zijn in de laatste decennia nagegaan of deze filosofische gedachten aan een cognitieve werkelijkheid beantwoorden. Er wordt hier dan ook even ingegaan op filosofisch, psycho- en neurolinguïstisch werk. Het tweede kapitel levert formele, vooral syntactische argumenten voor de pragmatisch-semantische stellingen in het eerste hoofdstuk. Het derde hoofdstuk bevat een classificatie van namen in termen van prototypiciteit.

Na de samenvatting onderzoekt Mark Van de Velde of bepaalde stellingen in VL (2007) door taaltypologische gegevens hard kunnen worden gemaakt.

1.2. TAALFILOSOFISCHE EN PSYCHOLINGUISTISCHE INZICHTEN

De meest beroemde (taal)filosofen hebben zich over het fenomeen 'eigenaam' gebogen : John Stuart Mill, Gottlob Frege, Bertrand Russell, John Searle, Saul Kripke enz. (zie ook De Pater en Swiggers 2000). Het gaat filosofen in eerste instantie om de waarheid en de werkelijkheid en ook om zingeving en betekenis. Eigennamen zijn dus een godsgeschenk, want ze vormen een categorie die bij uitstek lijkt te verwijzen (oftewel : refereren) naar dingen in de wereld. Welke rol een eventuele betekenis daarin speelt, is een heet hangijzer. Filosofen breken er zich bovendien het hoofd over of de genoemde wel echt bestaat. Namen als *Sneeuwwitje* vormen een crux voor hen : wat te doen met fictie ? Linguïsten trekken zich van dit laatste weinig aan. Het volstaat voor de meesten van hen dat er een zgn. mentale referent is die in ons hoofd opgeslagen zit. Wat dan de betekenis betreft : Mill oordeelde al in 1843 dat namen al-

leen maar verwijzen en geen betekenis hebben. Hij liet echter de deur op een kiertje door te stellen dat we ergens toch een 'idee' van een referent hebben, wat dat dan ook moge zijn. Frege (1892) maakte een duidelijke tweedeling tussen 'Sinn und Bedeutung', te vertalen als 'betekenis en verwijzing'. Volgens hem hebben namen naast een referent ook een 'Sinn', zoals in het bekende paar *de Morgenster* en *de Avondster*. Russell (1919) zag een naam als een 'verkorte beschrijving'. Searle (1958; 1969) verfijnt dit tot een 'cluster van beschrijvingen', waarvan hij hoopt dat er tenminste toch één juist zal zijn. Spontaan willen we dan graag weten welke de juiste is, maar op die vraag gaat hij niet in. Kripke (1972) veegt deze descriptietheorieën van tafel en keert na bijna anderhalve eeuw terug naar J.S. Mill. Eigennamen hebben volgens Kripke helemaal geen betekenis. Als dit zo is, hoe ontdek je dan de referent? Wat is b.v. *Popocatépetl* of *Titicaca*? De referent vinden kan volgens Kripke door naar iets of iemand te wijzen en b.v. te zeggen: *dit is Jan*. Maar meestal vinden we volgens hem het object terug via een zgn. «causale keten» van verwijzingen. Putnam (1975) spreekt terecht liever van een «historische keten». Op die manier kunnen we b.v. het bestaan van Aristoteles achterhalen en van een unieke verwijzing gewagen. Een eigennaam is dus een 'vaste verwijzer' (*rigid designator*). Kripke is met zekerheid de filosoof die het meest geciteerd is i.v.m. naamtheorie, ook door linguïsten en onomasten. De problemen rond zijn theorie vindt men vooral in zijn talrijke voetnoten, die echter door weinigen gelezen worden. Dan blijkt dat niet alleen namen 'rigid designators' zijn, maar dat ook aanwijzende en persoonlijke voornaamwoorden, en zelfs termen voor 'natuurlijke soorten' (zoals chemische elementen, dieren enz.) dat etiket opgeplakt krijgen. Deze combinatie komt de linguïst absurd voor, maar die moet dan maar beseffen

dat filosofen geen boodschap hebben aan grammaticale categorieën en evenmin aan taalkundige onderscheidingen als *langue* en *parole*, of in de cognitieve termen van Langacker (1987:59, 62-63) : 'vastgelegde talige conventie' en 'taalgebruik'. Met Kripke komen we er dus niet echt uit. Namen zijn allicht wel vaste verwijzers, maar vaste verwijzers blijken niet steeds namen te zijn. Een definitie van de eigennaam blijft dus uit. Overigens blijft de vraag knagen of eigennamen dan echt geen betekenis of zin hebben.

Bij een aantal filosofen vinden we in dit verband een interessant idee, dat kennelijk teruggaat op Geach (1957, sectie 16), die de gedachte lanceerde dat eigennamen een 'categoriale betekenis' vertonen. Kripke moffelt die voor hem vervelende gedachte weer weg in een voetnoot; ze strookt immers niet met zijn thesis van de betekenisloosheid van namen. VL (2007) spreekt liever van een 'categoriale presuppositie', b.v. we weten dat Antwerpen een stad is, maar Aristoteles een man en geen priemgetal, zoals ook Searle betoogt. Het gezond verstand zegt ons dat zo'n klasse-aanduiding toch wel onontbeerlijk lijkt om een naam terecht te brengen. Zoals Ziff (1960) argumenteert : stel, iemand wijst naar de Nijldelta en zegt : *Dit is de Nijl*; als de hoorder dan onbekend is met het begrip 'rivier', zal het voor hem of haar onmogelijk zijn de essentie te vatten van dat waarnaar verwezen wordt. Het zou dan gewoon kunnen gaan om een grote waterplas. We nemen een moderner voorbeeld. Om te kunnen volgen waarover het gaat als iemand vraagt : *Is Mir gevallen?*, is het goed om te weten dat het een ruimtestation betreft. Eigennamen lijken dus alvast zo'n categoriale betekenis nodig te hebben als basis voor het vinden van de referent.

Psycholinguïsten hebben de notie 'categoriale betekenis' verfijnd. Het gaat voor hen om een 'basic level sense', d.i. een basisniveaubetekenis. Dat soort betekenis vind je b.v. in het midden van een hiërarchische trits zoals *dier* > *hond* > *beagle*. De notie 'hond' is daarbij de basisniveaubetekenis. Perceptueel is ze het duidelijkst en tevens vroeger verworven door kinderen dan 'dier' of 'beagle': het laatste is te technisch; ook volwassenen kennen deze rashond niet steeds; het begrip 'dier' is te abstract. Je kunt je er immers geen voorstelling van maken; maar dat gaat wel met het concept 'hond'. Het is dan ook interessant te zien dat de psycholinguïsten La Palme Reyes et al. (1993:445) de volgende formule gebruiken voor de definitie van een naam als *Freddie* (zie VL 2007, hoofdstuk 2, 3.1.6):

(1) (Freddie : dog) = (this : dog)

Dit is te lezen als: «Freddie in de soort HOND» is «dit in de soort HOND.» M.a.w. een eigennaam bestaat uit een uitdrukking die deixis en basisniveaubetekenis verenigt in één woord.

1.3. 'PROPRIAAL LEMMA' VS. 'EIGENNAAM' EN DE CLASSIFICATIE VAN EIGENNAMEN

Bij de notie 'basisniveauterm' rijst een moeilijkheid die VL (2007) probeert op te lossen door het invoeren van het begrip 'propriaal lemma' voorafgaand aan het concept 'eigenaam'. Onder een propriaal lemma verstaat hij gewoon een lemma dat in een namenboek of zelfs een gewoon woordenboek zou kunnen staan, en in de eerste plaats als eigenaam fungeert. Het woordenboek geeft b.v. aan: '*Maria*' is een vrouwenaam. Daarmee wordt dus bedoeld dat het lemma *Maria* prototypisch als eigenaam voor vrouwen gebruikt wordt. In dit stadium is er nog geen

unieke referentie naar een bepaalde vrouw. Zodra het lemma door een taalhandeling (b.v. het doopsel) aan een bepaald meisje wordt toegekend en er dus unieke referentie is, kunnen we spreken van een 'eigenaam'. Die eigenaam verwijst dan *ad hoc* op het vlak van de *langue*, d.i. de 'vastgelegde talige conventie'. Zo'n lemma, althans een voornaamlemma, kan meerdere keren *ad hoc* worden toegekend. *Ad hoc* wil dus zeggen dat de naamtoekenning telkens op één bepaald individu van toepassing is, en tevens dat dit niet gebeurt op grond van een lexicale betekenis. Als je een vreemde dame ziet, weet je niet van tevoren hoe zij zal heten, maar wel meteen dat je de soortnaam 'dame' of 'vrouw' mag toepassen, en dit op grond van een beschrijving, een lexicale betekenis die een eigenaam mist. Maar, zul je zeggen, als je het hebt over een zekere Maria, weet je misschien nog niet over wie het gaat. Dat moet dan wel door situatie of context opgehelderd worden. Maar dat belet niet dat die naam ooit eens uniek werd toegewezen aan die persoon. Deze toestand contrasteert sterk met de functie van persoonlijke voornaamwoorden: *ik, jij, hij, zij* enz. kunnen per definitie verwijzen naar verschillende referenten. Pronomina worden niet uniek aan iets of iemand toegekend op het vlak van de vastgelegde talige conventie. Bij soortnamen is die vaste toewijzing er ook niet. Maar op het vlak van het taalgebruik geldt voor elke categorie dat je pas in een context beseft wie of wat bedoeld wordt. Bij eigennamen komt het anderzijds wel voor dat een lemma ooit slechts aan één referent is toegekend. Gardiner (1940) gaf het voorbeeld van *de Popocatepetl*, wat enkel verwees naar dié ene vulkaan in Mexico, hoewel het gewoon 'rokende berg' betekent, althans in het Nahuatl. Maar zelfs Gardiners voorbeeld is niet meer goed genoeg. In Utrecht wordt een restaurant naar die berg ver-

noemd⁽¹⁾. Hebben we dan in die gevallen *Maria*¹, *Maria*² enz. te maken met homonymie of polysemie? We gebruiken deze termen liever niet voor namen. Je zou hier wel kunnen gewagen van 'multidenotatie' van een *propriaal lemma*.

Hoe dan ook, op het vlak van het 'propriaal lemma' wordt nog geen referent toegekend, en evenmin een basisniveaubetekenis. Dat gebeurt op het niveau van de 'eigenaam'. Wel is het zo dat er prototypische toekenningen zijn. Zoals gezegd, is het woord *Maria* in de eerste plaats een *propriaal lemma* dat als vrouwennaam fungeert. Daarbij geldt de notie 'vrouw' als basisniveaubetekenis. Het lemma *Maria* kan echter ook dienst doen als naam voor een poes, een boot, enz. In dat geval is er uiteraard een andere basisniveaubetekenis. En wat als ik zeg: er zijn nogal wat *Maria's* in de wereld? Dan gebruik ik het *propriaal lemma* als soortnaam met de betekenis 'vrouwen met de naam *Maria*'. Want hier zien we geen unieke referentie. Een andere soortgelijke constructie is: *een tweede Napoleon*; dat kun je metaforisch parafraseren als: 'een man zoals Napoleon'.

Dit waren dus redenen om te onderscheiden tussen 'propriaal lemma' en 'eigenaam'. Er zijn er nog wel meer. We noemen er één van. Het *propriaal lemma* *Holland* kan fungeren in verschillende eigennamen. Het kan dienen als populaire naam voor *Nederland*, maar ook optreden in de namen *Noord-Holland* en *Zuid-Holland*. Daarbij hebben weer andere unieke toekenningen van eigennamen plaats gehad. De notie 'propriaal lemma' laat dus toe een aantal problemen op te lossen. Willems (1995; 1996; 2000) onderscheidt eveneens tussen een 'eigenaam' en een algemene-

⁽¹⁾ Voor vernoeming zie RENTENAAR (1984).

re categorie, maar interpreteert de laatste slechts als een 'mere form', een louter fonologische vorm. VL gaat een heel eind verder en noemt deze vorm een *propriaal lemma*.

Door een onderscheid te maken tussen 'eigennaam' en 'propriaal lemma' wordt het doenbaar om van het begrip 'eigennaam' een aanvaardbare definitie te leveren. Bij een eigennaam liggen toekenning en basisniveau vast, vaak door een *ad hoc* toekenning, zoals b.v. in het doopsel. Kripke (1972) spreekt van een 'baptismal act'. We krijgen dus de volgende filiatie :

- (2) *propriaal lemma* : woordenboeklemma met meerdere, o.m. prototypische, *mogelijkheden* van naamtoewijzing aan een bepaald(e) persoon, dier of zaak;

dit kan leiden naar een

→ *ad hoc* toekenning als eigennaam aan één of meer entiteiten in vaste verwijzingen op het niveau van de 'vastgelegde talige conventie' met een bepaald basisniveau;

dit kan leiden tot

→ gebruik van de eigennaam (eigennamen) in het taalgebruik.

Daarbij valt op te merken dat heel wat namen, vooral onofficiële, niet door een zgn. 'declaratieve' taalhandeling tot stand zijn gekomen, maar geleidelijk en haast onmerkbaar van definitieve descriptie tot eigennaam geëvolueerd zijn. Daarbij wordt die descriptie secundair of zelfs onbegrijpelijk. Bijnamen zijn een goede illustratie. Suske de Verver was een huisschilder in het Vlaams-Brabantse dorp Tildonk. Die betekenis blijft doorzichtig. Maar wat een bijnaam als *de Fledder* betekend heeft, is niet meer te achterhalen. In een aantal dialecten wordt de overgang van soortnaam naar eigennaam in een enge appositie door een verspringing van het accent gemarkeerd. Zo zei dezelfde informant soms *Gillam de hakkelaar*, soms reeds *Gillam de Hakkelaar*. Zodra het epitheton het groepsaccent krijgt, wordt het een bijnaam, dus een eigennaam, en vervolgens

is in principe de vorm onderhevig aan verstening en de betekenis aan verbleking.

Daarbij kan opgemerkt worden : *hakkelaar* is toch geen propriaal lemma. Inderdaad is hier de term 'appellatief lemma' aangewezen. Appellatief of niet-propriaal qua lemma zijn b.v. ook vele namen van boeken, kranten, films e.d., b.v. *het Verdriet van België, de Volkskrant, Gladiator, de Witte*, enz. Het gaat hier dus, meer algemeen, om bestaande woorden of makkelijk te vormen formaties.

En wat doen we met namen van talen, ziektes, merken, kleuren, biologische soorten, enz. ? Sommige Duitse naamkundigen hebben het hier over 'Gattungseigennamen' (= soorteigennamen). Een *contradictio in terminis*, zou je zeggen. Toch is het geen onzin (zie ook 1.4.2). De tegenspraak vervalt als je het onderscheid maakt tussen eigenaam en lemma. Neem nu het lemma *Latijn*. Dit wordt even makkelijk gebruikt in de functie van eigenaam als in die van soortnaam. Het hangt samen met de constructie waarin men het woord bezigt, vgl.

(3) a. (het) Latijn is een dode taal.

b. Ik heb heel wat Latijn geleerd.

In (3a) fungeert *Latijn* als een eigenaam. Typisch daarbij in het Nederlands is de facultatieve aanwezigheid van het bepaald lidwoord, die moeilijk te verklaren is als het om een soortnaam zou gaan. In (3b) gaat het duidelijk om een gekwantificeerde niet-telbare soortnaam. De eigenaam in (3a) is in feite ook niet-telbaar. We nemen hier dus het bestaan aan van een minderheidsklasse van niet-telbare eigennamen. Terwijl we in (3a&b) een verschillende semantisch-syntactische functie hebben, kunnen we toch spreken van hetzelfde lemma, nl. een proprio-appellatief lemma, maar niet van een proprio-appellatieve 'eigenaam' (Gattungseigennamen).

Als we kijken naar de onderliggende lemma's, komen we bij een synchrone indeling van eigennamen (VL 2007, hoofdstuk 3) aan een hiërarchie, die uiteraard niet de enig mogelijke hoeft te zijn :

- (4) a. Prototypische eigennamen : persoons- en plaatsnamen (met meestal propriae lemma's);
- b. Namen op basis van proprio-appellatieve lemma's (*Latijn, Ebola, Mercedes, rood*);
- c. Namen op basis van bestaande woorden of makkelijk te vormen formaties (*het Verdriet van België, Gladiator*);
- d. Autoniemen (woorden in zelfnoemfunctie, b.v. *'bank' is een ambigu woord*).

Van boven naar onderen neemt de prototypiciteit af. Bij autoniemen is er zo goed als geen beperking op het aantal mogelijke lemma's.

Het zal duidelijk zijn dat elk van die categorieën nog een heel aantal subklassen kan vertonen. Zo vallen b.v. plaatsnamen synchroon uiteen in een viertal soorten :

- (5) a. plaatsnamen zonder enige morfosyntactische aanduiding : nederzettingsnamen : *Gent, Zutendale*;
- b. plaatsnamen met een suffix : landnamen : *Belg-ië, Bulgar-ije, Duits-land*;
- c. plaatsnamen met een lidwoord : velden, streken, rivieren, bergen, woestijnen e.d. : *het Mortelveld, het Meetjesland, de Rijn, de Mont Blanc, de Sahara*;
- d. plaatsnamen met een ingebouwde classificator (plus meestal nog een lidwoord) : *de Noord-zee, de Atlantische Oceaan, de Nieuw-sstraat, de Gobi-woestijn, enz.*

Ook in deze locatieve klas neemt de prototypiciteit van boven naar onderen af en krijgen we steeds meer gemarkeerde subklassen. Dit heeft experiëntieel-semantisch te maken met een afnemende betrokkenheid van mensen op de respectieve plaatsen. Het meest hebben we immers te maken met de woonplaats, stad of dorp, al wat minder met het land, nog minder met plaatsen zonder menselijke

afbakening, organisatie of bewoning. In Germaanse talen is er vooral een breuk tussen enerzijds (5a&b) (zonder lidwoord) en anderzijds (5c&d) (met lidwoord). We spreken nu dan ook van *Kongo*, *Oekraïne* en *Libanon*, en niet meer over *de Kongo*, *de Oekraïne* of *de Libanon*, want dat zijn volwaardige staten geworden.

We noteren dat het hier om een sterke tendens gaat, niet om een wet. Het Duits kent meerdere landnamen met lidwoord, zoals *die Schweiz* en *die Türkei*, maar *die Tschechei* is toch moeten wijken voor het lidwoordloze *Tschechien*. Namen van wijken of gehuchten behouden weleens het lidwoord omdat ze jonger zijn en dus in een overgang zitten van veld- naar nederzettingsnaam. In Tildonk heb je b.v. (*de*) *Hambos*, met facultatief lidwoord.

1.4. NAAR EEN GEÛNIFICEERDE THEORIE VAN EIGENNAMEN

We kunnen nu een globale karakterisering van eigennamen bieden, met name een geÛnificeerde theorie die pragmatische zowel als semantische en morfosyntactische kenmerken inhoudt. Samen willen die een definitie zijn van het begrip 'eigenaam'. Alle drie zijn nodig en vullen elkaar aan. Er is thans wel een trend om alles puur 'pragmatisch' te definiëren. Met deze ongelukkig gekozen term wordt dan bedoeld dat alleen het taalgebruik relevant is, m.a.w. dat er geen *langue*, d.i. geen 'vastgelegde talige conventie' bestaat. Geleid door dit idee beweert Coates (2006) dat eigennamen geen nomina zijn en zelfs geen structuur hebben. Coates erkent evenwel slechts één relevante pijler, die hij de pragmatische noemt. Daarbij spreekt hij zichzelf tegen. En dat is nu net te wijten aan het ontbreken van het onderscheid tussen *langue* en *parole*, maar ook dat tussen 'eigenaam' en wat hier 'propriaal lemma' heet. Voor

Coates hebben eigennamen geen lexicale betekenis, maar jammer genoeg onderscheidt deze stelling op zich namen niet van persoonlijke en aanwijzende voornaamwoorden. VLs definitie luidt als volgt :

- (6) Een eigennaam is een nomen dat naar een unieke entiteit verwijst op het niveau van de vastgelegde talige conventie om deze psychosociaal saillant te maken binnen een gegeven basisniveaucategorie [pragmatisch]. De eventuele betekenis van de naam bepaalt niet (langer) zijn verwijzing [semantisch]. Een belangrijke formele weerspiegeling van deze pragmatisch-semantische karakterisering van eigennamen is de mogelijkheid ervan om in enge appositionele constructies op te treden zoals *de schrijver Claus, de stad Leuven, de hond Fido, de rivier de Rijn* [syntactisch].

1.4.1. *Eigennamen als nomina*

Eigennamen zijn nomina, maar stel nu toch dat ze dat niet zijn, dan zijn soortnamen dat eigenlijk ook niet. Want men kan een naam (of beter : een propriaal lemma) tot een appellatieve constructie ombuigen. Zelfs namen die er als constructies uitzien, b.v. de filmnaam *Gone with the wind* kun je construeren als soortnaam, zoals in de zin *Er is nog geen tweede 'Gone with the wind' gemaakt*. Als we hier niet met een nomen te maken hebben, dan zijn er helemaal geen nomina, en dat kun je bezwaarlijk volhouden. Om sommige namen te laten functioneren als nominale constituent in een zin, moet wel een lidwoord toegevoegd worden, zoals in *de Rijn, de Elzas* enz. (zie 5c,d). Het lidwoord is hier immers geen woorddeel, laat staan een syllabe, maar nog een min of meer vaste determinator. Je kunt dit lidwoord afscheiden, vervangen of zelfs (poëtisch) weglaten, b.v.

- (7) a. *de mooie Rijn; die mooie Rijn; O, Rijn!...*

Dat gaat niet met versteende lidwoorden, zoals in :

b. *het mooie De Panne, die brave (meneer) De Jong, enz.*

1.4.2. *De pragmatiek van eigennamen*

Pragmatisch gaat het bij eigennamen om een unieke entiteit, zolang men maar het onderscheid met 'proprieale lemma's' in het oog houdt. Die uniciteit situeert zich dan wel op het vlak van de *langue* (de vastgelegde talige conventie), dit i.t.m. pronomina, die maar refereren op het niveau van de *parole* (het taalgebruik). Eigennamen zijn in principe bedoeld om een persoon, zaak, plaats enz. psychosociaal saillant te maken. Wil je iets betekenen in de samenleving, dan moet je een eigennaam dragen. In sommige landen mogen mensen niet stemmen omdat hun naam niet officieel geregistreerd werd. Omdat ze normaliter iets betekenen, hebben mensen en huisdieren een naam, maar mieren of zelfs olifanten niet, behalve allicht in de zoo. Maar toch, als b.v. een dier om een of andere reden de media haalt, dan krijgt het een naam, zoals het eerste gekloonde dier, het schaap *Dolly*. Het gaat dus om belangrijkheid. Dat leiden we ook af uit een heel ander fenomeen: namen van ziektes. Terwijl een woord als *griep(je)* fungeert als soortnaam, is dat anders met *Aids* en *Ebola*, die in een enge appositie kunnen optreden, vgl.

- (8) a. De ziekte Aids blijft voorlopig ongeneeslijk.
b. *De ziekte griep kan zich snel verspreiden.
c. Ze heeft (de) griep gehad / een griepje overwonnen.

Nieuwe, doorgaans ernstige ziektes, worden in de regel geconstrueerd als eigennaam; bij bekende, normaal minder erge ziektes zoals griep, is dat niet het geval.

Iets dergelijks geldt ook voor namen van biologische soorten (mensen, dieren, planten). Doordeweekse namen gedragen zich normaliter als soortnamen. Bij wetenschappelijke benamingen lijkt een enge appositie mogelijk en daarbuiten het lidwoord facultatief. Dat leidt vooral tot

proprie constructies; uiteraard sluit dat een constructie als soortnaam niet uit, vgl.

- (9) a. De species *Homo Erectus* had zich al tot in Azië verspreid.
b. (De) *Homo Erectus* had zich al tot in Azië verspreid.
c. Er was wel nooit een *Homo Erectus* in Australië.
- (10) a. De bloem *Mimosa Pudica* / ?De bloem kruidje-roer-me-niet
b. (De) *Mimosa Pudica* is een kruidje-roer-me-niet.
c. Dit is een *Mimosa Pudica* / een kruidje-roer-me-niet.

1.4.3. *De semantiek van eigennamen*

De eventuele betekenis van de naam bepaalt niet (of niet langer) zijn verwijzing. De betekenissen die eigennamen vertonen, zijn dan ook van presuppositionele aard. Zij zijn m.a.w. voorondersteld. Dit maakt een belangrijk verschil uit met soortnamen. Terwijl bij soortnamen de lexicale betekenis de verwijzing determineert, is dat bij eigennamen niet zo. Bij namen heeft het geen zin vragen te stellen als :

- (11) a. Wat versta je onder (het woord) 'Londen' ?
b. Wat betekent (het woord) 'Londen' ?

We noteren dat het niet gaat om de etymologische zin van de naam, zoals in de historische naamkunde, maar om de synchrone betekenis. Het gaat evenmin om de desambiguering tussen b.v. de agglomeratie en de historische stad Londen, maar om een eventuele woordbetekenis. Soortnamen hebben wel zo'n woordbetekenis :

- (12) a. Wat versta je onder '(een) stad' / het woord 'stad' ?
b. Wat betekent 'stad' / het woord 'stad' ?

Van het woord *stad* vind je een definitie in het woordenboek, van de naam *Londen* niet, als hij er al in staat. Het ontbreken van een woordbetekenis onderscheidt eigennamen echter niet van definitieve pronomina. Ook die hebben geen lexicale betekenis, vgl. de onzinnige vragen in :

(13) a. Wat versta je onder 'zij' ?

b. Wat betekent 'die' ?

We hebben gezien dat Kripke niet eens een poging doet om beide woordsoorten uit elkaar te houden. Namen en voornaamwoorden zijn allebei 'rigid designators', 'indexicals' genoemd door andere filosofen. De pragmatische criteria van uniciteit en basisniveau, evenals de daarmee samenhangende psychosociale saillantheid, zijn dus broodnodig voor een onderscheid.

Maar wat bedoelen sommigen (b.v. Jespersen 1924:66) als ze stellen dat eigennamen eigenlijk de woordsoort zijn met de meeste betekenis? Deze stelling duikt impliciet weer op in de cognitieve linguïstiek. Namen kunnen, naast een basisniveaubetekenis, wel twee soorten connotaties of associaties vertonen. Het gaat hier echter *niet* om een definiërende en dus dwingende woordbetekenis. Er vallen twee soorten connotaties te onderscheiden: sommige komen binnen via de naamdrager, andere via de naamsvorm. De naamdrager Napoleon kunnen we verbinden met associaties als 'de keizer van Frankrijk in 1811', 'de verliezer van Waterloo', enz. Ze zijn subjectief of intersubjectief, eventueel toch historisch juist, maar vormen geen woordbetekenis. Dat geldt ook voor connotaties die af te leiden zijn uit de naamsvorm. In een minder geïstitutionaliseerde of minder technische naamgeving, en vooral in een holistische, waarin naam en persoon vereenzelvigd worden, maakt men van zulke connotaties vaak een systeem. De Oude Germanen legden een 'wenskarakter' in hun namen, b.v. *Ever-hard* moest zo sterk als een ever worden, enz. Dat zulke associaties niet essentieel zijn voor de referentie, blijkt uit het feit dat die reeds sinds het jaar 1000 niet goed meer begrepen werden. Eigennamen kunnen dus massa's van die bijbetekenissen krijgen, maar geen woordbetekenis.

We mogen ten slotte niet onvermeld laten dat namen ongeveer dezelfde grammaticale betekenissen kunnen vertonen als persoonlijke voornaamwoorden. Namen en pronomina zijn beide defniet, kunnen ofwel in het enkelvoud (*Londen/het*) ofwel in een collectief meervoud staan (*de Alpen/zij*) [niet **de vele Alpen*], naar iets telbaars verwijzen (*Jan / hij*) of iets niet-telbaars (*Latijn/het*), verschillende genera hebben (*Jan/hij; Maria/zij; Londen/het*) of zelfs generisch (= recursief, habitueel) geconstrueerd worden. In dit laatste geval gaat het om fenomenen die steeds kunnen terugkomen, d.i. op uiteenlopende plaatsen en tijdstippen voor kunnen komen. We citeren Jespersen (1924:66) :

(14) Every great man nowadays has his disciples, and it is always Judas who writes the biography.

Je zou kunnen toevoegen : *yes, it's always him*. Een ander voorbeeld met een generisch pronomen gecombineerd met een naam is :

(15) Wij Europeanen hebben door de eeuwen heen nogal wat veroveringstochten ondernomen.

Vooraf maandnamen kunnen duidelijk recursief zijn : *Juni is ieder jaar warm*. Dit is noch voor VL (2007:55, 69, 147, 168) noch voor Anderson (2007:125) een reden om deze categorie het statuut van eigennaam te ontzeggen (tegen Willems 1996:231-233; 2000:107). Recursiviteit onderstelt geen definiërende betekenis (evenmin als bij persoonlijke voornaamwoorden) en syntactisch gezien is een enge appositie courant : *de maand juni*. Namen van weekdagen hebben wel een basisniveaubetekenis, nl. het morfem *dag*, wat al in de naam vervat zit. Toch gedragen ze zich minder duidelijk als eigennamen. In subjectspositie lijkt het lidwoord in bepaalde constructies vereist, in andere niet of nauwelijks (16a vs. b). In Brabantse dialecten hebben deze benamingen in subjectspositie altijd een lidwoord (16c). Uiteraard is de afwezigheid van het lidwoord

niet relevant indien dagnamen als bijwoord geconstrueerd worden (16d), vgl.

- (16) a. De zondag is voor velen heilig.
- b. (??de) Zondag is nog steeds een vrije dag.
- c. De maandag is vaak een moeilijke dag. [Brab. dial.]
- d. Ik kom zeker maandag.

Het criterium van de appositie kan moeilijk worden toegepast. Allicht is die al vanwege een vervelende herhaling van het morfeem *dag* uitgesloten, behalve misschien bij nevenschikking van twee dagnamen :

- (17) a. *De *dag* (de) maandag is de eerste van de week.
- b. ?De dagen maandag en dinsdag zijn de eerste van de week.

Een andere aanwijzing voor het meer appellatieve karakter van dagnamen is de evidente mogelijkheid van appellatief gebruik door voorvoeging van *volgende*. Bij maandnamen is dit hoogst ongebruikelijk, vgl.

- (18) a. Volgende zondag ga ik fietsen.
- b. ?*Volgende juni ga ik fietsen.

Uiteraard zijn niet-telbare namen (b.v. taalnamen) en generische namen zoals sommige tijdnamen geen prototypische naamcategorieën (voor tijdnamen, zie Van Langendonck 1985).

1.4.4. *De syntaxis van eigennamen*

Syntactisch focussen we hier op een criterium dat goed aansluit bij de thesis dat elke eigennaam een basisniveau-betekenis vertoont. Een belangwekkende link met de grammatica is dat men in een enge appositie (bijstelling) in de regel de basisniveauterm *hond* gebruikt : we zeggen *de hond Fido*, en niet *het dier Fido* of *de beagle Fido*. Het bestaan van deze enge apposities doet ons meteen een cri-

terium aan de hand voor een syntactische definitie van eigennamen (zie VL 2007, hoofdstuk 2, p.125).

(19) In de Nederlandse constructie [(bepaald lidwoord +) nomen + nomen] is het tweede nomen de eigennaam; het eerste is een soortnaam die in feite het meer specifieke element, de naam dus, karakteriseert of categoriseert. Vandaar plausible uitingen zoals *Fido is een hond*, en niet *de hond is een Fido*.

Er zijn variaties in de constructie. De volgorde van soortnaam en eigennaam kan b.v. omgekeerd zijn, zoals in 't Engels: *Fido the dog*. Het lidwoord is soms facultatief; het is nu zelfs een mode om het weg te laten, vooral in krantentaal, b.v. *diplomaat Van Dyck* (naar het model *President Bush*) i.p.v. *de diplomaat Van Dyck*. Er kunnen in die appositie ook twee namen in 't spel zijn, b.v. vóór en achternaam, zoals in *Maria Peeters*. (Het gaat hier inderdaad om twee woorden, want je kunt zeggen: *Maria is geweest/Peeters is geweest*, met verwijzing naar dezelfde persoon). Al deze constructies zijn variaties die niets afdoen aan VLs stelling dat, als er in zo'n enge appositie een specifiek verwijzend element is, dit een eigennaam is, terwijl een minder specifiek en karakteriserend element een soortnaam is.

Niet alleen persoons- en plaatsnamen kunnen aldus als eigennamen gezien worden, maar ook b.v. namen van wel eens betwiste categorieën zoals talen, maanden en woorden in zelfnoemfunctie:

- (20) a. De taal Kalkatungu wordt in Australië gesproken.
b. De maand juni is gewoonlijk warm.
c. Het woord 'bank' is ambigu.

We vermelden hier één ander criterium, nl. de manier van terugwijzen naar predicaatsnomina (VL 2007, hoofdstuk 2). Predicaatsnomina of predicerende nominale constituenten geven enkel een eigenschap aan, b.v.

(21) *Smith is leraar; Piet is een sukkelaar.*

Dergelijke constituenten verwijzen dus niet, maar prediceren, bevatten dus enkel een betekenis. Dat blijkt formeel uit het feit dat het relatieve pronomen *wat* kan refereren naar een niet-referentieel predicaatsnomen, b.v.

(22) a. Clinton is (de) president, *wat* Perot allicht nooit zal zijn.

Het relatieve *wat* kan ook als *dat* optreden in een neven-geschiedte zin :

b. Clinton is (de) president, maar Perot zal *dat* allicht nooit zijn.

Aangezien het nu voor eigennamen, zowel als voor persoonlijke voornaamwoorden, essentieel is om te verwijzen, kunnen geen van beide in deze patronen optreden :

(23) *De president is Clinton/ hij, *wat* Perot nooit zal zijn // maar Perot zal *dat* nooit zijn.

Een gelijksoortige redenering is van toepassing op andere eigennamen, b.v. namen van maanden. We kunnen makkelijk zeggen :

(24) Juni is *de zesde maand van het jaar*, maar juli is *dat* niet.

Subject en predicaatsnomen omwisselen leidt echter tot een even bizar resultaat als in het geval van persoonsnamen :

(25) *De zesde maand van het jaar is *juni*, maar de zevende is *dat* niet.

Dit toont eens te meer aan dat eigennamen niet bedoeld zijn om eigenschappen aan te duiden en dus geen definiërende lexicale betekenis vertonen. Alleen presupposities en connotaties zijn mogelijk.

1.4.5. *Eigennamen* *als prototypische nomina*

We kunnen eigennamen nu beschouwen als de nomina 'par excellence', d.i. de prototypische nomina. Dit vloeit voort uit de analyse van eigennamen zoals hier voorgesteld. De primaire functie van eigennamen is te refereren.

Welnu, nomina zijn in de eerste plaats bedoeld om te verwijzen naar personen of objecten. Verba daarentegen predicieren veeleer. Soortnamen zijn dus minder prototypische nomina aangezien ze een predicatie (definiërende beschrijving) bevatten, wat in eerste instantie een verbaal kenmerk is. Bovendien zijn de betekenissen die eigennamen vertonen van presuppositionele aard, wat ze makkelijker te verwerken maakt. Dat geldt eveneens voor de basisniveaubetekenis die eigennamen inhouden. Psycholinguïstisch worden presuppositie (Osgood 1971) en basisniveaubetekenis (Rosch 1977) gezien als eenvoudige, semantisch ongemarkeerde concepten. Voorts zijn eigennamen typischerwijze enkelvoudig, telbaar, niet-generisch en concreet (zie VL 2007, hoofdstuk 2, 5.1). Bovenal hebben eigennamen het ongemarkeerde nominale kenmerk 'definietheid'. Definietheid wordt doorgaans geanalyseerd als een presuppositie van bestaan en uniciteit in het universum van interpretatie. Als eigennamen al deze zeer 'simpele' concepten in zich verenigen, kan men verwachten dat hun vorm als nominale constituent eveneens vrij eenvoudig zal zijn. In Westerse talen is het inderdaad zo dat de meest prototypische namen, zoals (officiële) persoons- en nederzettingsnamen, in de regel helemaal geen lidwoord of suffixen vertonen (zie boven).

1.5. NEUROLINGUISTISCHE ARGUMENTEN VOOR DE APARTE STATUS VAN DE EIGENNAAM

We kijken nu naar neurolinguïstische bewijzen voor de aparte status van de eigennaam. Italiaanse onderzoekers, zoals Semenza en Zettin (1988), en Duits onderzoek, zoals gerapporteerd in Bayer (1991), hebben met experimenten aangetoond dat eigennamen in onze hersenen wel degelijk een aparte categorie vormen, en wel een woordsoort zon-

der lexicale betekenis. Dat zou dus de thesis van filosofen als Mill en Kripke bevestigen. Maar met Kripke kwamen we niet ver genoeg. Neurolinguïsten hebben het al evenmin over persoonlijke en aanwijzende voornaamwoorden, die toch ook geen lexicale betekenis hebben. Hoe het met die zgn. 'Gattungseigennamen' zit, b.v. taalnamen, blijft eveneens onduidelijk. Wat neurolinguïsten i.v.m. namen in feite aantonen, is het bestaan van propriae lemma's, d.i. woorden die in de regel niet als soortnaam voorkomen, zoals plaats- en persoonsnamen, en dus geen lexicale betekenis vertonen. De Duitse afasiepatiënte van Bayer, die aan diepe dyslexie lijdt, kan met name wel woorden met een betekenis lezen, maar geen propriae lemma's of nonsenswoorden. Deze vrouw kan dus geen letters spellen of lezen, maar ze heeft wel een holistisch semantisch beeld van soortnamen, werkwoorden enz. Ook daar slaat ze soms de bal mis, maar komt wel in de buurt, en zegt dan b.v.

(26) *Hammer* (hamer) i.p.v. *Beil* (bijl), *Boden* (bodem) voor *Grund* (grond), *Stahl* (staal) voor *Eisen* (ijzer). Bij eigennamen vindt ze niet zulke paralexieën (bijna-synoniemen) uit. Wel kan ze namen lezen die homograaf zijn met soortnamen, b.v. *Helmut Kohl* (kool), *Franz-Josef Strauss* (struisvogel of ruiker), *Romy Schneider* (kleermaker).

Wat daarmee aangetoond wordt, is dus niet in eerste instantie of iets als eigennaam fungeert, maar alleen of iets een propriaal lemma is. Zegt het onderzoek dan niets over de eigennaam zoals hier gedefinieerd? Indirect wel: een propriaal lemma fungeert per definitie in de eerste plaats als eigennaam. In elk geval kunnen plaats- en persoonsnamen – evenmin als nonsenswoorden – door de patiënte niet al spellend gelezen worden, en dat correleert met het feit dat die woorden geen lexicale betekenis vertonen. Dat deze afatica anderzijds namen niet als nonsenswoorden

beschouwt, blijkt uit het volgende. De vrouw verbindt blijkbaar met een naam een referent, want ze zegt of het woord verwijst naar een man, vrouw, stad of land. Meteen zien we ook dat ze de basisniveaubetekenis van een naam kan achterhalen. Bayer (1991) gebruikt hier de term 'minimale lexicale categorie'. Bovendien maakt die patiënte bij een aantal namen subjectieve of algemeen bekende associaties zonder de namen zelf te kunnen uitspreken, b.v.

(27) a. *Josef* : «so heisst mein Vater»

b. *Poeck* : «Professor» (Poeck is de behandelende professor)

c. *Tirol* : «da warn wir schon mal auf Urlaub»

d. *Vietnam* : «ich glaube viel Krieg»

e. *Australien* : «weit weg... Känguruhs»

Definities zijn dat evident niet, maar wel wordt er het bestaan door bevestigd van associaties via de naamdrager. Ook de connotaties via de naamsvorm worden gehonoreerd doordat homografe namen als *Kohl*, *Strauss* en *Schneider* gelezen kunnen worden en dus voor de patiënt iets betekenen. Bayer stelt dat associaties via de naamdrager tot het zgn. episodisch geheugen behoren, maar categoriale presupposities zoals *man*, *vrouw*, *stad*, *land* tot het semantisch geheugen. Een interessant onderscheid, dat anderzijds niet altijd scherp te handhaven zal zijn.

Bayer en Semenza geven uiteindelijk Kripke gelijk en Searle ongelijk. In feite zijn zij het die in dit opzicht dwalen. Van Searle onthoudt men enkel dat hij een 'cluster van descripties' aanneemt, maar hij stelt anderzijds dat namen geen definiërende betekenis hebben en ook dat een algemene term (d.i. een categoriale presuppositie) analytisch verbonden is met elke eigennaam: *de Everest is een berg*, *de Mississippi is een rivier*, enz. Kripke drukt zijn twijfel daarover uit in een voetnoot. Searle heeft echter gelijk. Men kan ten slotte zelfs zijn cluster van beschrijvin-

gen duiden als een bundel van associaties waarvan er wel een aantal waar zullen zijn. Welke dat zijn, is niet eens relevant binnen de thesis van de lexicale betekenisloosheid van namen.

2. Van Langendoncks eigenaamtheorie taaltypologisch getest

2.1. INLEIDING

Hoewel de hierboven geschetste naamtheorie gebaseerd is op gegevens uit slechts een handvol Europese talen, maakt ze aanspraak op universele geldigheid. Het lijdt immers geen twijfel dat elke natuurlijke menselijke taal eigennamen heeft voor personen en plaatsen en het lijkt ook evident dat die eigennamen in alle talen dezelfde semantisch-pragmatische eigenschappen vertonen. Volgens de theorie ontlenen eigennamen hun morfosyntactische kenmerken aan hun pragmatisch-semantische eigenschappen en vertonen prototypische eigennamen nooit minder van deze morfosyntactische kenmerken dan niet-prototypische eigennamen (zie ook Anderson 2007). De enige methode om de universele geldigheid van deze beweringen te testen, is o.i. de taaltypologische, waarbij genetisch en areaal niet-verwante talen op grote schaal met elkaar vergeleken worden. Daarbij zijn twee grote onderzoeksvragen relevant, namelijk :

- (28) a. Zijn de concrete hypothesen over de vorm en het grammaticale gedrag van eigennamen universeel geldig ?
- b. Kunnen grammaticale bijzonderheden van eigennamen die niet voorkomen in Westeuropese talen, maar wel elders in de wereld, evengoed verklaard worden met behulp van de theorie ?

Geen van beide vragen kan op dit moment op een bevredigende manier beantwoord worden, omdat eigennamen

ook in de taaltypologie een verwaarloosde grammaticale categorie zijn. In deze sectie zullen we kort enkele praktische problemen schetsen van taaltypologisch onderzoek naar eigennamen (2.2). Daarna presenteren we een gevalstudie die op onze beide onderzoeksvragen een voorlopig (positief) antwoord geeft (2.3), om af te sluiten met een heel kort overzicht van een aantal nominale categorieën waarop de taaltypologische studie van eigennamen een nieuw licht kan werpen (2.4).

2.2. ENIGE PRAKTISCHE PROBLEMEN VERBONDEN AAN DE TYPOLOGISCHE METHODE

Aan de typologische methode zijn een aantal praktische problemen verbonden. Ten eerste is een typoloog (uiteraard) geen specialist in alle talen die hij gebruikt voor zijn studie. Hij moet zich dus baseren op secundaire bronnen, vooral descriptieve grammatica's, die zelden ergens diep op ingaan. Ook hier geldt, overigens, dat eigennamen stiefmoederlijk behandeld worden. In veel grammatica's wordt niets expliciets over eigennamen gezegd. Een tweede praktisch probleem betreft de vergelijkbaarheid van talen. De definitie van grammaticale categorieën maakt vaak gebruik van taalspecifieke eigenschappen. Zo definiëren we in het Nederlands het subject bijvoorbeeld als de grammaticale relatie die de eerste zinsplaats bekleedt (behalve in welbepaalde constructies zoals vraagzinnen) en die de congruentie met het werkwoord bepaalt in persoon en getal. Maar deze criteria verliezen hun waarde in talen met een vrije woordvolgorde en zonder werkwoordflectie.

Deze twee problemen worden meteen duidelijk als we eigennamen willen herkennen in een 'exotische' taal op basis van VLs definitie. De mogelijkheid om voor te komen in enge appositionele constructies van de types *de stad Antwer-*

pen, (de) diplomaat Van Dyck of de rivier de Maas is hier definiërend (zie boven). Er zijn echter al in het Nederlands een aantal constructies die op zulke enge appositionele constructies lijken, maar die het niet zijn (b.v. *de zak kolen*), of die niet van het juiste type zijn, zoals *mijn broer de bioloog*, waar geen eigennamen inzitten. Dus zelfs voor iemand die goed vertrouwd is met het Nederlands, is het een beetje uitkijken met de toepassing van dit criterium. Wie dit criterium wil toepassen op de talen van, zeg maar, Papoea-Nieuw-Guinea, zal merken dat over enge appositionele constructies in descriptieve grammatica's meestal geen gegevens beschikbaar zijn, en als ze beschikbaar zijn, is de kans groot dat geen enkel voorbeeld van het juiste type gegeven wordt. Bovendien is het goed mogelijk dat de talen van Papoea-Nieuw-Guinea helemaal geen enge appositionele constructies hebben. De oplossing die typologen hiervoor gebruiken is om aanvankelijk geen formele criteria te gebruiken, en zich te laten leiden door semantische en functionele criteria, en dat lukt zonder enig probleem voor eigennamen. Niemand zal moeite hebben om de meest prototypische eigennamen, nl. persoonsnamen, te herkennen in een vreemde taal. Op basis van de formele kenmerken van de meest prototypische eigennamen in een bepaalde taal is het dan mogelijk ook minder prototypische eigennamen te herkennen. We kunnen dit illustreren met voorbeelden uit de Kameeroense Bantoetaal Eton (Van de Velde 2006a).

Persoonsnamen hebben in het Eton meestal een eindklinker |a|⁽¹⁾ (29). Propriale lemma's kunnen van appella-

⁽¹⁾ De notatie tussen verticale streepjes is morf fonologisch. De fonologische representatie van |-a| wordt bepaald door het timbre van de voorgaande stamklinker. Het Eton is een toontaal, de accenten op de klinkers markeren de volgende tonen: á hoge toon, à lage toon, ǎ dalende toon, ǎ stijgende toon en 'á (fonologisch) verlaagde hoge toon. Voor een uitgebreider bespreking van eigennamen in het Eton, zie VAN DE VELDE (2003).

tieve lemma's afgeleid worden door middel van deze $|-a|$, die in deze gevallen als suffix geanalyseerd moet worden (30b, 31b).⁽¹⁾

(29) $|tòmá| \rightarrow twámó$ 'Tomo' («familienaam», etymologie onbekend)

(30) a. $|\dot{e}-n\check{o}n| \rightarrow \dot{e}-nw\check{a}n$ 'vogels'

b. $|\dot{e}n\check{o}n-\acute{a}| \rightarrow \dot{e}nw\check{a}n\acute{o}$ 'Enono' («voornaam»)

(31) a. $|\grave{u}-b\grave{a}m| \rightarrow \grave{u}b\grave{a}m$ 'sperwer'

b. $|\grave{u}b\grave{a}m-\grave{a}| \rightarrow \grave{u}b\grave{a}m\grave{a}$ 'Obama' («voornaam»)

Een ander kenmerk van persoonsnamen is dat ze een zogenaamd associatief meervoud hebben, wat gemarkeerd wordt door middel van het meervoudswoord $b\check{o}$. De meeste appellatieven vormen hun (normale) meervoud door een ander genus/getal-prefix te nemen dan in het enkelvoud (vergelijk (32a) met (31a)). Deze optie is niet beschikbaar voor propriale lemma's afgeleid van appellatieven, zie de vorm in (32b), die niet geïnterpreteerd kan worden als een (associatief) meervoud. Het genus/getal-prefix van het appellatief wordt geïntegreerd in de stam van het afgeleide propriale lemma.

(32) a. $|\dot{e}-b\grave{a}m| \rightarrow \dot{e}b\grave{a}m$ 'sperwers'

b. $*|\dot{e}b\grave{a}m\grave{a}| \rightarrow \dot{e}b\grave{a}m\grave{a}$ 'Obama & co.'

c. $|b\check{o} \grave{u}b\grave{a}m-\grave{a}| \rightarrow b\check{o} \grave{u}b\grave{a}m\grave{a}$ 'Obama & co.'

Ten slotte hebben alle persoons- en plaatsnamen met elkaar gemeen dat ze steeds hetzelfde congruentiepatroon hebben, nl. congruentiepatroon 1 (van tien mogelijke patronen). Dit is opvallend, omdat het congruentiepatroon normaal gezien uitsluitend afhangt van het genus/getal-prefix van het nomen, zonder duidelijke semantische ba-

⁽¹⁾ Dit is enigszins in tegenspraak met VLs theoretische veralgemening dat eigenamen ongemarkeerde nomina zijn, maar daar is een duidelijke historische verklaring voor. De eindklinker is immers historisch een deel van de stam, dat in appellatieve lemma's geïrodeerd is, maar behouden werd in de (meer conservatieve) propriale lemma's. Later is deze eindklinker geherïnterpreteerd als eigenaammorfeem.

sis. We komen hier straks op terug. Vergelijk de subjects-congruentie met het werkwoord van het appellativum in (33) met die van het nomen proprium in (34).

- (33) ùbàm ú¹té¹dí
 |ù-bàm ú-LtÉ L-dí |⁽¹⁾
 3-sperwer III-presens INFINITIEF-eet
 'De sperwer is aan het eten.'

- (34) ùbàmà àté¹dí
 |ùbàmà à-LtÉ L-dí |
 Ubama I-PRESENS INFINITIEF-eet
 'Obama is aan het eten.'

Aan de hand van deze drie formele kenmerken van persoonsnamen – finale *-a*, meervoud met *bò* en congruentiepatroon I – kunnen we nu minder typische eigennamen herkennen, zoals de namen van plantensoorten in (35-36), die allemaal gevormd zijn op basis van een complexe constituent. De voorbeelden in (35) tonen het propriaal suffix, het voorbeeld in (36) toont het meervoud met *bò*. Merk op dat alle termen in (35) vrij laag op de biologische taxonomie staan en/of een vrij gespecialiseerde kennis van de flora vereisen.

- (35) a. àl³mbwâ
 |à-l³H = mbú-à |
 3-oor III.CON = [9]hond-«SUFFIX»
 'plantje (letterlijk : hondsoor)'
 b. èsàŋ mwágò
 |è-sàŋ móg-à |

⁽¹⁾ In de voorbeelden worden de volgende afkortingen gebruikt : 1,2,3,... nummer van een genus (vergelijkbaar met «mannelijk», «vrouwelijk», «neutraal» in het Nederlands) ofwel resp. 1ste, 2de & 3de persoon; I, II, III,... (affix dat congruentie in genus markeert met nomina van resp. genus 1,2,3,...); ACC accusatief; CON connectief (vgl. met genitief) morfeem; DEF definitief; DEM demonstratief; ENK enkelvoud; FOC focus; IMP imperatief; LIDW lidwoord; M mannelijk genus; MV meervoud; REAL realis (modus); V vrouwelijk genus; VERL verleden tijd.

5-tros één-«SUFFIX»

'Horn plantain (sp.), soort bakbanaan (letterlijk: één (per tros)'

c. wú ú¹swánô

|wú-H ù-són-à|

sterf-IMP 3-schaamte-«SUFFIX»

'kruidje-roer-me-niet, *Mimosa Pudica* (letterlijk: sterf van schaamte)'

(36) bò mèsàŋ mwágô

|bò mḗ-sàŋ móg-à|

MV 6-tros één-«SUFFIX»

'bakbananen (sp.)'

2.3. GEVALSSTUDIE : DE KEUZE TUSSEN DE NIET-SELECTIEVE VRAAGPRONOMINA 'WIE' EN 'WAT'

In deze sectie bespreken we een test die in sommige talen kan helpen om eigennamen van soortnamen te onderscheiden, namelijk de keuze tussen de niet-selectieve vragende pronomina 'wie' en 'wat'. Een veel beperktere gelijksoortige test komt aan bod in VL (2007, hoofdstuk 2), en betreft alleen het gebruik van het relativum *wat* (zie boven). De resultaten ervan in een aantal niet-Europese talen bevestigen VLs theorie en typologie van eigennamen op overtuigende manier. Alle voorbeelden en analyses in deze sectie komen uit het proefschrift van Dmitriy Idiatov (Idiatov 2007).

De taakverdeling tussen de vraagwoorden 'wie' en 'wat' is minder triviaal dan misschien op het eerste gezicht lijkt. Het is niet gewoon zo dat 'wie' gebruikt wordt om naar mensen te vragen en 'wat' voor dingen (cf. bv. *Wat is het, een jongen of een meisje?* of *Wat is hij van beroep?*, maar in het Russisch gebruik je hier *kto* 'wie'). Wat ook een rol

speelt, is of je als antwoord een identificatie verwacht of een karakterisering, en indirect dus ook een eigennaam of een soortnaam. Bijvoorbeeld, je hoort of ziet iets, maar weet niet wat het is. Als je een antwoord verwacht als 'een kat', 'een hond' of 'een huilende baby', dan vraag je *Wat was dat?* Maar als je met je poes naar de dierenarts gaat en hij vraagt ... *en wie is dit?* dan verwacht die dierenarts niet als antwoord *een kat*, maar wel iets als *Frits*. Door 'wie' te selecteren als vraagwoord vraagt hij dus expliciet naar een eigennaam. In het Nederlands is dit marginaal, maar in andere talen helpt het om eigennamen van soortnamen te onderscheiden, of ten minste om typische eigennamen van minder typische te onderscheiden. Voor plaatsnamen kunnen we dit illustreren met voorbeelden uit het Tuvaluaans (37) en het Ngombe (38), waar hetzelfde vraagwoord gebruikt wordt in een vraag naar een plaatsnaam (37a, 38a) als in een vraag naar de identificatie van een persoon (37b, 38b).

(37) Tuvaluaans (Austronesisch, Remote Oceanic, Nuclear Polynesian; Tuvalu) (Besnier 2000)

a. ko-oi tou fenua?

FOC-wie 2ENK.POSS eiland

'Wat is jouw thuseiland?' of 'Wat is jouw geboortegrond?'
(lett. : 'Wie (is) jouw eiland?')

b. ko-oi t-tino naa?

FOC-wie DEF.ENK-persoon die

'[tegen iemand in het donker :] Wie is daar? (lett. : 'Wie (is) die persoon?')

(38) Ngombe (Niger-Congo, Bantoe C50; Democratische Republiek Congo) (Rood 1958)

a. ngando iyě nda?

9.dorp IX.dit wie

'Wat is de naam van dit dorp? (lett. : 'Wie is dit dorp?')

b. moto iyö nda?

l.man l.deze wie

'Wie is deze man?'

In het Tuvaluaans, maar waarschijnlijk niet in het Ngombe, kan hetzelfde interrogatief gebruikt worden om te vragen naar de naam van een maand. Merk op dat VL (2007 :226) op basis van andere criteria tot de conclusie komt dat namen van maanden normaal als eigennamen fungeren in West-Europese talen (zie ook boven).

(39) Tuvaluaans

ko-oi te maasina e fano ei koe?

FOC-wie def.enk maand NIET<VERL>ga anaforisch 2ENK

'Welke maand vertrek je?' (lett. : 'Wie is de maand waarin je vertrekt?')

Een andere categorie minder typische eigennamen die in VL (2007) onderscheiden worden, zijn autoniemen, d.i. woorden in zelfnoemfunctie. In een aantal Koesjitische talen blijken ook autoniemen bevraagd te worden door middel van het interrogatief 'wie'.

(40) Hadendowa Bedawi/Beja (Afro-Aziatisch, Noord-Koesjitisch; Soedan) (Martine Vanhove & Mohamed-Tahir Hamid Ahmed, p.c.)

oo-tam aab eedna t-'arabyeet-iib?

LIDW.M.ENK.ACC-gierstbal wie.ACC zeg.IMPF.3MV LIDW.V.ENK-Arabisch-in

'Wat is *gierstbal* in het Arabisch? (lett. : 'Wie noemen ze *gierstbal* in het Arabisch?')

(41) Libido (Afro-Aziatisch, Highland Oost-Koesjitisch; Ethiopië; Joachim Crass, p.c.)

libitt'isan «sheep»-a 'aye yaka'o?

Libidotaal.in «schaap»-ACC wie 3MV.zeggen

'Wat is *schaap* in het Libido? (lett. : 'Wie noemen ze *schaap* in het Libido?')

Ten slotte worden onze observaties in verband met de eigennaamstatus van bepaalde woorden voor biologische soorten in het Eton in andere talen bevestigd door de vraagwoordtest.

(42) Jaru (Pama-Nyunga; WJa2; Australië; Tsunoda 1995)

[A:] ɲana ɲila?

wie dat

[B:] ɲiji, ɲana ɲila

tiens wie dat

[Een man (A) die nog nooit een buffel gezien had, komt er één tegen en vraagt z'n vriend (B):] Wat is (de naam van) dat (dier)?

[B:] Tiens, (ik vraag me af) wat dat is'

(43) Yabem (Austronesisch, Westelijk Oceanisch, Huon Golf; Papua New Guinea; Dempwolff 1939)

a. [A:] ka tonan asa? [B:] nip

boom DEM wie kokospalm

[A:] Hoe heet deze boom? (lett.: 'Wie is deze boom?') [B:] Een kokospalm'

b. [A:] asa ka kê-kô tonan? [B:] papaja kê-kô

wie boom 3ENK-REAL.staat DEM papaya 3ENK-REAL.staat

[A:] Wat is de boom daar? (lett.: 'Wie, (het is) een boom, staat daar?') [B:] Het is een papaya.'

Het gebruik van 'wie' om te vragen naar eigennamen in een aantal niet-Europese talen biedt een bescheiden antwoord op onze twee vragen in (28). Op de eerste vraag (28a) of de conclusies die VL (2007) bereikt op basis van Europese talen ook elders geldig zijn, kunnen we voorlopig positief antwoorden door erop te wijzen dat het gebruik van een totaal verschillend criterium dezelfde types eigennaam herkent. Van alle temporele categorieën kunnen namen van jaren en maanden volgens VL (2007) het meest waarschijnlijk als eigennaam fungeren, omdat ze namen voor pure tijdindicaties zijn die geen te lange en ook geen

te korte tijdruimtes benoemen. Dit wordt ook in het Tuvaluaans met betrekking tot de keuze van een vraagwoord bevestigd, waar enkel maanden met 'wie' bevraagd kunnen worden. Nog een ander criterium bevestigt de typiciteit van maandnamen als temporele eigennamen in een andere Austronesische taal, het Rapa Nui, gesproken op het Paaseiland. Alle eigennamen worden hier gemarkeerd met een morfeem *a*, dat in de beschrijving van het Rapa Nui (wellicht niet helemaal adequaat) «persoonsmarkeerder» (personal marker) genoemd wordt. De voorbeelden in (44) tonen aan dat maandnamen gemarkeerd worden als eigennamen, maar andere tijdindicaties niet.

(44) Rapa Nui (Austronesian, Nuclear Polynesian, East; Chile; Du Feu 1996)

a. i a hora iti 'in augustus' (lett. : 'in PERSOONLIJK augustus')

b. i te mahana piti 'op dinsdag' (lett. : 'op SPECIFIEK dinsdag')

c. i te Noere 'met kerstmis' (lit. : 'met SPECIFIEK kerstmis')

Dmitry Idiatov (2007) geeft twee implicatieve hiërarchieën die VLs typologie van typische versus minder typische eigennamen weerspiegelen (zoals al gezegd is, op basis van onafhankelijke criteria!). De eerste gaat over het gebruik van 'wie' in vragen als Nl. *Wat is de naam van deze plaats?* (45), de tweede over het gebruik van 'wie' in vragen als Nl. *Wat is dit?* (46). De hiërarchieën moeten als volgt gelezen worden : als het vraagwoord 'wie' in een bepaalde taal gebruikt kan worden om te vragen naar een bepaalde entiteit op de hiërarchie, dan kan het ook gebruikt worden om te vragen naar alle entiteiten hoger (i.e. meer naar links) op de hiërarchie.

(45) een hiërarchie van 'wie?'-dominantie in constructies van het type [VRAAGWOORD is de naam van X?] en [VRAAGWOORD wordt X genoemd?]:

persoonsnamen < (eigennamen van huisdieren) < toponiemen < (temporele namen) < namen van biologische soorten (<) namen voor inanimatie dingen < autoniemen

(46) een hiërarchie van 'wie?'-dominantie in constructies van het type [VRAAGWOORD is X? (bij naam)] (voor niet-personen):

eigennamen van huisdieren) < toponiemen < (temporele namen) < namen van biologische soorten (<) namen voor inanimatie dingen

Ten slotte biedt de eigenaamtheorie van VL (2007) ook een verklaring voor de mogelijke keuze voor 'wie' in vragen naar eigennamen (zie onze onderzoeksvraag in (28b)). De keuze tussen de niet-selectieve vraagwoorden 'wie' en 'wat' wordt bepaald door twee parameters: het type entiteit (personen ('wie') versus niet-personen ('wat')) en het type informatie dat verwacht wordt (identificatie ('wie') versus categorisering ('wat')). Eigennamen identificeren per definitie zonder te categoriseren volgens VL (2007), want hun eventuele betekenis is niet definitioneel, zodat de eigenaamtheorie de mogelijke keuze voor 'wie' voorस्पelt (tenminste op basis van de tweede parameter).

2.4. RELEVANTIE VAN VLS EIGENNAAMTHEORIE VOOR DE STUDIE VAN DE GRAMMATICALE CATEGORIEËN GENUS EN CASUS

Eigennamen blijken zich vaak anders te gedragen dan appellatieven met betrekking tot o.a. de nominale categorieën Genus en Casus. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen in hoeverre dit klopt en hoe dit verklaard kan worden. Op deze manier kan de naamtheorie van VL (2007) een belangrijke bijdrage leveren tot een beter inzicht in de oorsprong en functies van Genus en Casus. In het Eton, bijvoorbeeld, vormen eigennamen de kern van een groep nomina die geen genusspecificatie hebben (Van de Velde 2006b). De afwezigheid van niet-geclassificeerde nomina

wordt nochtans algemeen als criterium gebruikt voor de definitie van genus in de typologie van systemen van nominale classificatie (cf. bv. Greenberg 1978:52; Grinevald & Seifart 2004:246). Uit de analyse in Van de Velde (2006b) blijkt dat het congruentiepatroon van eigennamen in het Eton niet geselecteerd wordt op basis van een genusspecificatie, maar op basis van de pragmatische eigenschap van eigennamen dat ze geen referentiële desambiguering nodig hebben. Ook in de Sepik-Ramu taal Yimas, «proper names contrast with common nouns in that they are assigned to no noun class» (Foley 1991:170).

Wat de afwijkende naamvalsmarkering van eigennamen betreft, kunnen we het voorbeeld van de Filippijnse taal Ifugao aanhalen. In het Ifugao heeft het oblique case morfeem een aparte vorm voor eigennamen en soortnamen. Een ander verschil tussen eigennamen en soortnamen vinden we in een aantal zogenaamde 'split-ergative' talen, waar eigennamen een nominatief-accusatieve naamvalsmarkering hebben, terwijl soortnamen absoluutief-ergatief gemarkeerd worden (Dixon 1994:83). Dit laatste wordt soms beschreven d.m.v. een nominale hiërarchie (ook de *animacy hierarchy* of *Silverstein's hierarchy* genoemd, Silverstein 1976), weergegeven in (47), waar 1 staat voor pronomina van de 1ste persoon en SN voor soortnamen. Hoe verder naar links op de hiërarchie, hoe groter de kans dat de naamvalsmarkering nominatief-accusatief is i.p.v. absoluutief-ergatief.

(47) 1 < 2 < 3/demonstratieven < eigennamen < SN menselijk < SN
animaat < SN inanimaat

De geldigheid van deze hiërarchie wordt algemeen aangenomen, maar er is nog steeds veel discussie over details van de volgorde (vooral aan de «linkerkant» van de hiërarchie) en over de criteria die de doorslag geven in de rang-

schikking van de types nominale constituenten (Filimonova 2005). Hoewel eigennamen als spil tussen nomina en pronomina een opvallende plaats innemen in deze hiërarchie, komen ze nauwelijks aan bod in de literatuur. Wanneer ze toch ter sprake komen, wordt impliciet aangenomen (maar nooit aangetoond) dat het alleen om persoonsnamen gaat en dat Animaatheid de positie van eigennamen verklaart (eventueel in combinatie met Definitieitheid). Hiermee is echter niet verklaard waarom eigennamen lager staan dan pronomina van de derde persoon en hoger dan soortnamen met menselijke referentie. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen of alle types eigennamen zich hetzelfde gedragen.

Referenties

- ALGEO, John (1973). *On Defining the Proper Name* (University of Florida Humanities Monograph 41). Gainesville/FL.
- ANDERSON, John M. (2007). *The Grammar of Names*. Oxford : Oxford University Press.
- BAYER, Joseph (1991). «Representatie van algemene namen en eigennamen in het mentale lexicon : neurolinguïstische evidentie». *Tabu* 21/2 : 53-66.
- COATES, Richard (2006). «Properhood». *Language* 82 : 356-382.
- CROFT, William (1990). *Typology and Universals*. Cambridge : Cambridge University Press. New ed. 2003.
- DE PATER, Wim A., en Pierre SWIGGERS (2000) *Taal en Tekenen. Een Historisch-Systematische Inleiding in de Taalwetenschap* (Wijsgerige Verkenningen 21). Leuven University Press / Assen : Van Gorcum.
- EICHLER, Ernst, Gerold HILTY, Heinrich LÖFFLER, Hugo STEGER, en Ladislav ZGUSTA (eds.) (1995-96). *Name Studies. An International Handbook of Onomastics* (Handbook of Linguistics and Communication Science 11). Berlin : Mouton de Gruyter, vol. I-II.
- FILIMONOVA, Elena (2005). «The noun phrase hierarchy and relational marking». In *Linguistic Typology* 9-1 : 77-113.

- FOLEY, William A. (1991). *The Yimas Language of New Guinea*. Stanford. Stanford University Press.
- FREGE, Gottlob (1892). «Über Sinn und Bedeutung». *Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik* NF 100.25 ff.
- GARDINER, Allan H. (1940). *The Theory of Proper Names. A Controversial Essay*. Oxford/London. New ed. 1954, 1957.
- GEACH, Peter (1957) *Mental Acts*. London : Routledge and K. Paul.
- GREENBERG, Joseph H. (1978). «How does a language acquire gender markers?» In Joseph H. GREENBERG, Charles A. FERGUSON & Edith A. MORAVCSIK (eds.) *Universals of Human Language, III : Word Structure*, 47-82. Stanford : Stanford University Press.
- GRINEVALD, Colette & Frank SEIFART (2004). «Noun classes in African and Amazonian languages : Towards a comparison». *Linguistic Typology*. 8/2 : 243-285.
- IDIATOV, Dmitry (2007). *A typology of non-selective interrogative pronouns*. Proefschrift. Universiteit Antwerpen.
- JESPERSEN, Otto (1924). *The Philosophy of Grammar. With a New Introduction and Index by James D. McCawley*. Chicago/London : The University of Chicago Press.
- KRIPKE, Saul (1972). «Naming and necessity». In DAVIDSON, Donald, en Gilbert HARMAN (eds.). *Semantics of Natural Language*, 2nd ed. Dordrecht/Boston, p. 253-355.
- LANGACKER, Ronald W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar*, vol. I : *Theoretical Prerequisites*. Stanford : Stanford University Press.
- LA PALME REYES, Marie, John MACNAMARA, G.E. REYES, en H. ZOLFAGHARI (1993). «Proper names and how they are learned». *Memory* 1/4 : 433-455.
- LEYS, Odo (1965). «De eigennaam als linguïstisch teken». *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam* 41 : 1-81.
- LEYS, Odo (1979). «Was ist ein Eigenname? Ein pragmatisch orientierter Standpunkt». *Leuense Bijdragen* 68 : 61-86.
- MILL, John Stuart (1843). *A System of Logic*. London : Longmans. New ed. 1872.
- OSGOOD, Charles E. (1971). «Where do sentences come from?» In STEINBERG, Danny, en Leon A. JAKOBOVITS (eds.). *Semantics. An*

- Interdisciplinary Reader in Philosophy, Linguistics and Psychology*.
Cambridge : Cambridge University Press, p. 497-529.
- PUTNAM, Hilary (1975). *Philosophical Papers*. Vol. I : *Mathematics, Matter and Method*. Vol. II : *Mind, Language and Reality*.
Cambridge : Cambridge University Press.
- RENTENAAR, Rob (1984). *Vernoemingsnamen : een onderzoek naar de rol van de vernoeming in de Nederlandse toponymie*. Amsterdam : Publikaties van het P.J. Meertens-Instituut 5.
- ROSCH, Eleanor (1977). «Human categorization». In N. WARREN (ed.), *Studies in cross-cultural psychology*. London : Academic.
- RUSSELL, Bertrand (1919). «Descriptions». In *Introduction to Mathematical Philosophy*, chapter 16 : 167-180. London.
- SEARLE, John (1958). «Proper names». *Mind* 67 : 166-173.
- SEARLE, John (1969). *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge : Cambridge University Press.
- SEMENZA, Carlo, en Marina ZETTIN (1988). «Generating proper names : a case of selective inability». *Cognitive Neuropsychology* 5 : 711-721.
- SILVERSTEIN, Michael (1976). «Hierarchy of Features and Ergativity». *Grammatical Categories in Australian Languages* : 112-171.
- VAN DE VELDE, Mark (2003). «Proper Names and the so-called class 1a in Eton». In *Leuvense Bijdragen* 92 (in druk).
- VAN DE VELDE, Mark (2006a). *A description of Eton. Phonology, morphology, basic syntax and lexicon*. Proefschrift. K.U.Leuven.
- VAN DE VELDE, Mark (2006b). «Multifunctional agreement patterns in Bantu and the possibility of genderless nouns». In *Linguistic Typology* 10/2 : 183-221.
- VAN LANGENDONCK, Willy (1985). «Over het eigennaamskarakter van tijdnamen». In Feestbundel voor M. Gysseling II = *Naamkunde* 17 : 376-388.
- VAN LANGENDONCK, Willy (2007). *Theory and Typology of Proper Names*. Berlin/New York : Mouton de Gruyter. [afgekort als VL (2007)]
- VAN OSTA, Ward (1993). «Aristoteles heet ARISTOTELES. Over wezen en betekenis van de eigennaam». *Naamkunde* 25 : 1-60.
- WILLEMS, Klaas (1995). «Eigenaam en reflectie». *Naamkunde* 27 : 151-177.

- WILLEMS, Klaas (1996). *Eigennamen und Bedeutung. Ein Beitrag zur Theorie des 'Nomen Proprium'* (Beiträge zur Namenforschung, Beiheft 47). Heidelberg : Winter.
- WILLEMS, Klaas (2000). «Form, meaning, and reference in natural language : a phenomenological account of proper names». *Onoma* 35 : 85-119.
- ZIFF, Paul (1960). *Semantic Analysis*. New York/Ithaca : Cornell University Press.

Willy VAN LANGENDONCK
en Mark VAN DE VELDE